

punoća, ne trpeći više pritisak svoje izvanj-
kosti, a za pjesnika nastaje stanje praznine
za koje S. Weil kaže, da ništa izvana ne
odgovara takvoj unutarnjoj napetosti. Unu-
tarnja se tišina u Skurlinoj poeziji ne prika-
zuje samo kao povlačenje do u dna bića, već
prije svega kao savladana daljina srca bače-
nog prema svjetlosti i vraćenog u prazninu
iz samog središta svjetlosti. Sva gustoća do-
življaja zadržava se u duhu kao savršen oti-
sak zbilje unutar jednog trena potpune ostva-
renosti života, u kojem čovjek postaje ele-
menat s određenom težinom, groznica s onu
stranu dobra i zla, etika oslobođena morali-
ziranja. Između jednog i drugog trenutka,
daljina razrješava svoje koordinate u vre-
menski i prostorno izjednačenom „šiljku sa-
dašnjice“, koji je jedina blizina što preostaje
pjesniku nakon ophoda srca ispunjenog vid-
ljivim svijetom.

I doista nigdje poučka u ovom pjesništvu,
u najboljim trenucima svijet je oslobođen
svojeg dvojnika Sjene u prilivu svjetlosti,
koja ne posjeduje više ništa do svoje vlastite
čistoće. U tom času se objavljuje i izazov
pjesnika i pomirenje zbog nemogućnosti po-
sjedovanja jednog konačnog tijela, (osim u
„šiljku sadašnjice“ u kojem i samo tijelo teži
poništenju u beskraju i ne poziva se više na
materijalnu vidljivost).

„...toplina je ishlapila iz ložišta; bogovi
prirode postadoše nepristupačni; nebo zakriše
oblaci; vjetar je u duši pozlijedio rane; što
mi ih zada priroda kad se rodih: i ja sam se
zakleo...“

Možda ova misao iz Skurlinog dnevnika
objedinjuje u sebi središnju okosnicu ovog
pjesništva: suspregnutost čula, mogućnost nji-
hove ostvarivosti u viđenom i vidljivom i,
nasuprot tome stvarnost koju tek treba osvo-
jiti: Nepostojeće. Kolika je razdaljina iz-
među Nepostojećeg i Nevidljivog? Za pjes-
nika se oni sravnjuju u samoj ljudskoj suš-
tini, ostalo je samo propadanje, koje s jedne
strane nastaje zajedno sa tijelom, a s druge
ostaje kao preostatak bića, kao njegov vječni
znamen nakon urušavanja u vječnu prova-
liju vremena. Riječ se gubi u toj pustinji
etike, posustaje pred svakom namjerom
i sasvim prekriva svoj savršeni krug koji
ništa osim duha ne može ispuniti.

Pjesništvo kida neprestano čvrsti sklop
mozaika koji bi želio zadržati pravo na pos-
ljednju sliku. Upravo u tom neprestanom ki-
danju čvrstoće svijeta u vršku sadašnjice sve
moguće putanje jednog života saobrazne su
vertikali leta, jednoj uzvišenoj opstojnosti
unutar koje se biće onesviještava zbog su-
viška svjesnosti, kozmos se sravnjuje sa jed-
nom dosanjnom stvarnošću čija se konačna
preobrazba zbiva kao zadobivanje svijeta:

„Neka naša imena ne izgube muziku, neka
namršteno čelo bude povremeno namršteno,
a zvijezdani osmihe nek i dalje ostane takav
(nek ne izgubi ni bljeske upaljenih svjetiljaka
— oni nisu upućeni sebi). Samo jednu prom-
jenu, Bože, da prestanu molitve i da od nas
odleti svako ostalo preobraženje.“

NOĆNA MOLITVA

Uzmemo li smisao preobraženja kao mjeru
pripadajućeg, mjeru stvarnog u čijim se ko-
ordinatama odvija preobražujuće kao pripa-
danje konačnom preobraženju ili apsolutnom
i neprestani niz preobraženja kao relativizam
mijene bića, vidjet ćemo u čemu je raskorak
između zbilje što neprestano raste i uzdignute
zbilje. Sukcesivnost preobraženja sadrži u sebi
neprekidni rast, ili bar iluziju rasta, ono je
mijena u svojem iluzornom liku, ono ne propa-
da. Međutim, shvatimo li trenutak u kojem
„od nas odljeće svako ostalo preobraženje“
kao čas ostvarenja preobraženosti bića, tada
će nam biti jasno da se paradoks Novalisove
tvrdnje o stvarima i apsolutnom može nadići
jedino kao što se na primjer događa u Skur-
linom pjesništvu, napuštajući stvari u pro-
cesu preobražavanja i prihvaćajući ih kao
krajinu preobraženost čitavog svijeta.

Ljerkica MIFKA

SATIRIKONJ

a. kamen

U glavi čovekovoj obično postoji um ili
pamet, uprkos činjenicama koje to ospo-
ravaju.

Postoji, u stvari, pretežno pamet. Um je
prvobitni oblik pameti, i kao takav nije
više uobičajen. Uobičajen je najčešće u ukrš-
tenim rečima (pamet sa dva slova).

Iz nekad uobičajenog uma i sada uobiča-
jene pameti razvili su se uman čovek i pa-
metan čovek.

Uman čovek je manje uobičajen nego pa-
metan čovek.

Uman čovek se, takođe, najčešće nalazi u
ukrštenim rečima, takođe sa dva slova
(inicijali naučnika koji je izumeo to i to). Ali,
i pametan čovek se sve češće nalazi u ukrš-
tenim rečima. Razlika između umnog i pa-
metnog čoveka u ukrštenim rečima je u to-
me što ovaj drugi tamo ima više od dva
slova (ime, očevo ime, prezime i nadimak
fudbalera čija se slika u boji nalazi uz
ukrštenicu).

Inače, između njih dvojice ima i drugih
razlika.

Uman čovek je, na primer, izmislio stolicu,
a pametan čovek je izmislio način da tu
stolicu sačuva za sebe.

U suštini, razlika je mnogo dublja nego
što na prvi pogled izgleda. Za umnog čo-
veka stolica je samo stvar, a za pametnog
čoveka stolica je — pametna stvar.

E, tu je uman čovek zaostao za pametnim.
Tu je um izgubio bitku sa pameću.

Zbog toga je uman čovek manje uobiča-
jen nego pametan čovek.

Pametnan čovek je izmislio pametnu stvar.
Uman čovek nije izmislio umnu stvar. Ne
postoje umne stvari.

PAMET PROTIV UMA

A pametan čovek je izmislio mnoge stva-
ri koje zovemo — pametne stvari.

Uzmimo, na primer, onu istu stolicu. Sto-
lica je pametna stvar. Ali, stolica, kao pa-
metna stvar, nezamisliva je bez pametnog
čoveka. Bez pametnog čoveka, stolica nije
pametna stvar.

Svi mi imamo stolicu. Vi imate, recimo,
svoju stolicu. I sedite na stolici dok vam
se sedi, dok vam ne našuljli odgovarajući
deo tela ili dok vam ne dosadi da sedite.
Onda ustanete, pa prošetate, pa se vratite
da sednete, a kad tamo — vaše stolice više
nema!

Takva stolica nije pametna stvar. I vi,
izvinite, niste pametan čovek.

Pametnan čovek ne sedi na stolici samo
dok mu se sedi. Njegov odgovarajući deo
tela, za razliku od vašeg, ne dozvoljava da
ga stolica žulji, već on žulji nju, sve dok
je, tako reći, ne pripitomi. Pametnan čove-
ku nikad ne dosadi da sedi na svojoj sto-
lici. I pametnom čoveku, naravno, neće se
desiti ono što se vama desilo.

U takvom slučaju stolica je pametna
stvar.

Vi ste možda uman čovek, ali vaša stoli-
ca neće biti pametna stvar sve dok vi ne
postanete pametan čovek.

U glavi čovekovoj obično postoji um ili
pamet, kako gde. Uprkos činjenicama koje
to osporavaju. Te činjenice su, u suštini,
pametne stvari, i takođe se nalaze u glavi
čovekovoj.

To sam, u stvari, hteo da vam objasnim.
Vama će, prirodno, sve biti jasno.

— Zbogom pameti! — reći ćete i učtivo
skinuti šešir.

— Zbogom! — reći će šešir.